

Forfatter: Schack, Hans Egede

Titel: Udrag fra Phantasterne

Citation: Schack, Hans Egede: "Phantasterne", i Schack, Hans Egede: *Phantasterne*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1993, s. 7. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-schackval-shoot-idm140004320257152/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Phantasterne

For faa Aar siden stod der i en Egn i Sjælland et gammelt, ærværdigt Egetræ, om hvilket Egnens Beboere med en vis Stolthed pleiede at fortælle, at det var over sine tusind Aar gammelt. Formodenlig har denne Beretning dog neppe været ganske historisk; og det var da maaskee i Fortørmelse over denne idelig gjentagne Usandhed, at Himlen engang i en Novembemat aabnede sine Porte og lod en Storm udgaae, der knækkede Egnens Stolthed. Om Morgenen laae denne henstrakt paa Marken, og Sognets træskoklædte Ungdom trampede nysgjerrig omkring i den store afbladede Trætøp, som hidtil kun havde baaret de lette Fugle. Man maalte, hvor mange Skridt Træet havde indtaget i Høide og Brede, og den Ene viste den Anden det Sted, hvor det var brudt, med det idelig gjentagne, beklagende Udraab: »See, saadan sad det!« – Præsten, som selv var nede at beskue den Faldne, tolkede den almindelige Sorg ved at udbryde i et alvorsfuldt: »*Fuit Illius!*« hvortil han, skjønt vistnok mindre passende, endnu føiede: »*Fumus Troes!*« Herremanden, min ærede Farbroder, paa hvis Grund Træet havde staaet, erkjendte, at det havde været fælles Eiendom, og viste sin liberale Tro i Gjæmningen ved at lade det uddele til Brændsel blandt Sognets Fattige. Og Huuslæreren, som ikke var uden lærd og æsthetisk Dannelse, bemærkede i den Anledning, at det tusindaarige Træ, der havde sin Rod i Hedenskabet, saaledes ogsaa havde faaet en hedensk Ligprædiken og en hedensk Begravelse.

Det vilde være ubilligt at trætte Læseren med de mange Sagn, der i sin Tid bleve berettede om benævnte gamle Ege, saa meget mere som adskillige af Landets andre gamle Ege sikkert vilde gjøre Fordringer gjældende paa de fleste af dem: manges Rosenmund skal her en Sommeraften have ladet sig boie til det første Kys, medens Ellekønnen bryggede nedenfor paa Engen og kastede sit Taagesløv om Træet; i Vinternætterne derimod skal man ofte have seet den gamle, langskjæggede Trold her »blege Sølvpenge i Maaneskin«. – For noget mere end en Snees Aar siden vare de Personer, som hyppigst færdedes paa dette Sted, dog af en mindre poetisk Natur, da det nemlig var

den sædvanlige Samlingsplads for mig og mine to Venner, Christian og Thomas. Den første var en Søn af Præsten og havde i nogle Aar været bestemt til Seminarist, maaskee ikke uden Hensyn til det usædvanlig gode Skolelærerkald, som min Farbroder havde at give bort; men da hans Faders Omstændigheder imidlertid forbedrede sig, forlod han den begyndte Bane og havde nu i Egenskab af *studiosus artium* viet sig til de classiske Studier. Den Sidste beklædte en Kohyrdes Værdighed paa «Gaarden» og var især den, der havde Deel i Valget af vort sædvanlige Mødested, dog neppe saa meget af nogen fremtrædende Sands for Naturens Skjønhed, som fordi han herfra havde det bedste Overblik over sine Undersaatter, de 56 røde Køer og den blis-sede Tyr fra Tyrol – næst Egetræet Egnens største Mærkværdighed. I en Haulhed i Egen laae Tobakspiberne, som hjemme vare forbudne Vares, men her bleve tændte med roligt Alvor og en vis Ligegyldighed, som om det var en Sag, der var ganske i sin Orden: dog forvise-de man sig iforveien om, at ingen Uvedkommende var i Nærheden. Thomas præsterede Ild af sin Fyrtønde og skulde desuden hos Lands-byens Handelsmand besørge Indkjøb af den fornødne Biskop-Tobak: til Gjengjæld blev han derimod holdt frit med Tobak, og Udgifterne repareredes alene paa os Standspersoner.

Begge mine Venner vare iøvrigt noget ældre end jeg, – Christian næsten eet, Thomas et Par Aar; men da jeg i Lærdom idetmindste var Christians Ligemand og overfor Thomas nød Autoritet som Herre-mandens Brodetsøn og præsumptive Arving, var denne Forskjel ikke tilhinder for vort Venskab. Christian og jeg havde fra vor første Barndom af næsten ikke haft anden Omgang med Jevnaldrende end vor egen og havde derfor altid maattet betroe os til hinanden, naar vi havde Noget, som trængte til at betroes; og vi fandt saa stort Behag i disse gjensidige Forklaringer, at vi efterhaanden ikke blot meddeelte hinanden vore ydre Livsbegivenheder, men ogsaa vore indre Fata og Luftslotte, som man ellers i den unge Alder almindelig beholder for sig selv. Da vi tidlig havde begyndt at studere først Holberg og siden uden Valg en broget Samling af høist forskjellige Forfattere, og der-hos altid haft Tid og Ensomhed nok til at sysselsætte vor Indbild-ningskraft med det Læste, saa blev det efterhaanden en mere og mere sikker Regel, at vi, naar først Dagens Begivenheder vare afhandlede, begave os paa Reiser ind i Landet Ginistan, – et Navn, hvormed Dig-terne dengang hyppig prydede Phantasieens Verden. Her vare vi som